

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi yleissäännökset valtion lainojen yleisistä lainachdoista sekä lainanannossa noudatettavista menettelytavoista. Laissa säädettäisiin myös eduskunnan antamiin valtuuksiin perustuvista valtiontakauksista. Ehdotetulla lailla pyritään yhdenmukaistamaan valtion lainanantoa koskevia säännöksiä sekä yksinkertaistamaan lainojen hoitoa. Lainasäännökset olisivat toissijaisia. Niitä ei siten sovellettaisi siltä osin kuin muussa laissa on poikkeavia säännöksiä.

Ehdotettu laki korvaisi nykyisessä tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista annetussa laissa olevat valtion lainoja ja takausta koskevat säännökset. Valtion laina voitaisiin edelleen

myöntää vain turvaavaa vakuutta vastaan, ellei laissa ole toisin säädetty tai eduskunta ole toisin päättänyt. Lakiin ehdotetaan myös säännöksiä valtiontakauksen vastavakuudesta ja takausmaksusta.

Lainavarojen käytön valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan säännöksiä lainansaajan tilinpidon tarkastamisesta, lainasopimuksen purkamisesta ja lisäkorosta. Laissa olisi lisäksi viivästyskorkoa, lainojen irtisanomista, perintää, maksulykkäystä, vakuutena olevan omaisuuden pakkohuutokauppaa sekä eräistä lainanhoitotoimenpiteistä perittäviä maksuja koskevia säännöksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä helmikuuta 1988.

YLEISPERUSTELUT

1. Yleistä

Valtion varoista myönnettävien lainojen vakuutta, lainaehtoja, valtion saamisesta pantatun kiinteän omaisuuden ostamista valtiolle sekä lainasaamisten tileistä poistamista ja maksuvapauden myöntämistä koskevat säännökset sisältyvät tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista annetun lain (136/31), jäljempänä tililain 12 b—12 e §:iin. Aikaisemmin valtion lainanantoa koskevat vastaavat säännökset sisältyivät vuonna 1978 kumottuun lakiin valtion lainausrahastosta.

Valtiontakauksen myöntäminen perustuu joko lakiin tai eduskunnan suostumukseen. Takaussitoumuksen vastavakuuteen on erillisen lainsäädännön puuttuessa sovellettu tililain säännöstä turvaavasta vakuudesta, ellei eduskunta antamassaan suostumuksessa ole hyväksynyt takausta annettavaksi ilman vastavakuutta. Tililain 12 f §:ssä on säädetty valtioneuvoston myöntämistä valtiontakauksista perittävien maksujen yleiset perusteet.

Koska lainoja ja takauksia koskevat säännökset eivät sisältönsä puolesta kuulu tililakiin, olisi tarkoituksenmukaista säätää erillinen laki, johon

mm. nämä säännökset siirrettäisiin. Laki olisi toissijainen annettuihin erityissäädoiksiin nähden.

2. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

2.1. Yleiset lainaehdot ja vakuus

Tililain 12 b §:ssä (1 ja 2 mom.) on yleissäännös valtion varoista myönnettävien lainojen vakuudesta sekä yleisistä lainaehdoista. Tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista voidaan, jollei laissa ole muuta säädetty tai eduskunta määrärahaa lainaa varten myöntäessään ole toisin päättänyt, myöntää lainaa ainoastaan turvaavaa kiinnitysvakuutta tai muuta sen veroista vakuutta vastaan.

Jollei laissa ole toisin säädetty, voidaan lainaa myöntää ainoastaan velkakirjaa vastaan määrärajaksi ja takaisin maksettavaksi kuoletusmaksuin, joiden suuruus ja erääntymisaika on määrättävä velkakirjassa. Viideksi vuodeksi tai sitä lyhyemmäksi ajaksi annettu laina voidaan määrätä maksettavaksi takaisin kokonaisuudessaan yhdellä kertaa.

Yksityiskohtaiset lainaehdot on yleensä määrätty erityislacissa ja -asetuksissa sekä valtioneuvoston päätöksissä. Myös velkakirjaan voi sisältyä lainaa koskevia erityisehtoja.

Tililain 12 b §:n säännökset ehdotetaan siirrettäväksi ehdotettuun lakiin valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta. Samalla ehdotetaan säännöksiä vakuutena olevan omaisuuden vakuuttamisesta sekä pienimmän myönnettävän lainan määrästä. Lainat kunnille ja kuntainliitoille ehdotetaan myönnettäväksi vakuudetta.

2.2. Lainavarojen käytön valvonta

Tililaissa ei ole säännöstä lainavarojen käytön valvonnasta. Sen sijaan lainoja koskevissa eri asteisissa erityissäädoissä ja päätöksissä on yleensä tätä koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

Lainavarojen käytön valvonnassa on eroavuuksia eri viranomaisten välillä mm. siksi, että valvontaa koskevat säännökset ja ohjeet ovat epäyhdenäisiä. Lakiehdotuksen mukaan lainan myöntänyt viranomainen olisi oikeutettu toimittamaan tarkastuksia lainansaajan luona. Lainaa hoitavan viranomaisen asiana olisi huolehtia siitä, että vakuuden arvo säilyy riittävän suurena koko laina-ajan.

2.3. Lainan irtisanominen

Tililain 12 b §:n 3 momentin mukaan lainantaja voi irtisanoa lainan maksettavaksi, jos lainansaaja on jättänyt noudattamatta lainaehtoja tai jos lainasta annetun vakuuden arvo on alentunut niin paljon, ettei se enää vastaa lainan maksamatta olevaa määrää, taikka jos ne lainavarojen käytön edellytykset, joilla laina on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet. Tämä ehto on otettava velkakirjaan.

Tililain 12 b §:n 3 momentti ehdotetaan siirrettäväksi ehdotettuun lakiin siten muutettuna, että tarpeeton säännös irtisanomisehtojen ottamisesta velkakirjaan poistetaan. Lisäksi ehdotetaan säädetettäväksi siitä, milloin laina erääntyy maksettavaksi ilman irtisanomista.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan myös lainasopimuksen purkamista koskevaa yleissäännöstä. Törkeissä lainaehtojen rikkomistapauksissa tai kun viranomaisia on lainaa otettaessa tahallisesti harhautettu tulisi lainan myöntäneellä viranomaisella olla oikeus määrätä laina tai osa lainasta heti maksettavaksi takaisin. Tällöin lainansaaja tulisi myös velvoittaa maksamaan lisäkorkoa.

2.4. Viivästyskorko ja perimiskustannukset

Valtion varoista myönnettäviä lainoja koskevissa säännöksissä on usein säädetty viivästyskorko, joka poikkeaa korkolain (633/82) mukaisesta viivästyskoron laskentaperusteesta. Niissä lainoissa, joiden viivästyskorosta ei ole säännöksiä, on käytännössä peritty viivästyskorkona 16 prosentin vuotuista korkoa. Tätä koskeva ehto on otettu velkakirjaan.

Viivästyskorkosäännös ehdotetaan otettavaksi lakiin ja viivästyskoroksi ehdotetaan korkolain mukaisesti 16 prosenttia.

Lakia eräiden vähäisten saatavien perimättä jättämisestä (266/50) ei voida soveltaa valtion lainasta perittäviin viivästyskorkoihin ja perimiskustannuksiin. Perimiskustannukset saattavat eräissä tapauksissa muodostua suuremmiksi kuin perittävä määrä. Lakiesityksessä ehdotetaan, että pienien viivästyskorkojen perintä voitaisiin siirtää seuraavan lainaerän maksun yhteyteen ja jättää viimeisen lainaerän osalta perimättä.

2.5. Lykkäyksen myöntäminen

Lainan lyhennysten ja korkojen sekä viivästyskorkojen maksamisesta voi helpotuksia myöntää lainapäätöksen tehnyt viranomaislainen. Perimistehdäviä hoitavalla viranomaisella ei ole tähän toimivaltaa. Poikkeuksellisista syistä aiheutuneiden viivästysten kohdalla olisi tarkoituksenmukaista, että myös perimistehdäviä hoitavalla viranomaisella olisi oikeus lyhytaikaisten maksulykkäysten myöntämiseen.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan, että lainaa hoitava viranomaislainen voisi myöntää lainansaajille yhteensä enintään yhden vuoden pituisia lykkäyksiä laina-aikaa pidentämättä. Lykkäysajalta perittäisiin korkoa.

2.6. Vakuuden pakkohuutokauppa

Tililain 12 c §:n nojalla voidaan tulo- ja menoarviossa käytettäväksi osoitetuilla varoilla valtion edun turvaamiseksi ostaa valtion lainasaamisesta pantattu tai ulosmitattu kiinteä omaisuus, joka myydään pakkohuutokaupalla. Valtiolla näin joutuneen omaisuuden käytöstä päättää valtioneuvosto. Asuntolainoitetun omaisuuden käytöstä päättää kuitenkin ympäristöministeriö (AsuntotuotantoL 8 § 5 mom.). Pakkahuutokauppa-menettelyissä noudatettavia toimintaperiaatteita tai viranomaisten valtuuksia koskevia säännöksiä tai yleisluonteisia ohjeita ei ole annettu.

Tililain 12 c § ehdotetaan siirrettäväksi ehdotettuun lakiin siten muutettuna, että sen piiriin tulisi myös irtain omaisuus. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi ostopäätöksen tekemisessä noudatettavista yleisistä periaatteista.

2.7. Maksuvapautus

Tililain 12 d §:n mukaan tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista myönnetyn lainan maksamatta olevaa pääomaa, korkoa tai indeksihyvitystä ei saa poistaa tileistä eikä niiden maksamisesta myöntää vapautusta, ellei laissa ole niin säädetty tai ellei eduskunta ole muuten antanut siihen suostumustaan. Tililain 12 d §:n säännökset maksamisesta vapauttamisesta olisi tarkoituksenmukaista ottaa ehdotettuun lakiin.

2.8. Toimituspalkkiot

Valtion varoista myönnettävien lainojen velkakirjojen laatimisesta ei ole säädetty perittäväksi toimituspalkkiota tai lunastusta. Valtion varoista tai rahastoista myönnettäviä lainoja koskevat velkakirjat ovat myös vapaat velkakirjaa annettaessa tai kiinnitystä haettaessa suoritettavasta leimaverosta (Leimaverol 51 §). Myöskään säännöllisestä perimisestä aiheutuvia kuluja ei peritä.

Valtion lainanannosta aiheutuvien kustannusten kohdentamiseksi lainansaajille ehdotetaan velkakirjojen laatimisesta, lainojen perimisestä ja muista lainanhoitoon liittyvistä toimenpiteistä perittäväksi maksu maksuperustelain periaatteita noudattaen.

2.9. Valtiontakaus

Valtiontakauksen myöntäminen perustuu joko lakiin tai eduskunnan suostumukseen. Lakiin perustuvia takausvaltuuksia on annettu muun muassa valtiontakauslaitokselle, vientitakuulaitokselle ja valtion opintotukikeskukselle.

Eduskunnan antamaan suostumukseen perustuvan takauksen myöntää valtioneuvosto. Näille takauksille on tililain 12 b §:n 1 momentin säännöstä soveltaen vaadittu turvaava vakuus, ellei eduskunta ole hyväksynyt takausta annettavaksi ilman turvaavaa vastavakuutta.

Tililain 12 f §:ssä on säädetty valtioneuvoston myöntämistä valtiontakauksista perittävien maksujen yleiset perusteet. Säännöksen mukaan on valtioneuvoston myöntäessään eduskunnan antaman suostumuksen perusteella kotimaisen tai ulkomaisen luoton tai muun siihen verrattavan sopimusvelvoitteen vakuudeksi valtiontakauksen, määrättävä siitä suoritettavaksi takausluoton pääoman tai sopimusvelvoitteesta valtiolle aiheutuvan vastuun mukaan määräytyvä maksu. Takausmaksu kannetaan sekä kertamaksuna että vuotismaksuna, joiden määrät vahvistetaan asetuksella. Takausmaksu voi olla kotimaiselle ja ulkomaiselle luotolle erisuuruinen. Valtioneuvosto voi erityisistä syistä päättää, ettei takausmaksua määrätä.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi valtiontakauksesta ja sen vastavakuudesta. Vastavakuuteen ehdotetaan sovellettavaksi vastaavasti lainan vakuutta koskevia säännöksiä. Tililain 12 f § ehdotetaan muuttamattomana siirrettäväksi ehdotettuun lakiin.

3. Asian valmistelu ja lausunnonantajat

Hallitus antoi 18.10.1986 eduskunnalle tätä esitystä asiallisesti vastaavan esityksen laiksi valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta (HE n:o 155/1986 vp.). Esitys kuitenkin raukesi eduskunnan hajaantumisen vuoksi.

Esitys perustui valtiovarainministeriön asettaman Valtion lainatyöryhmä 1984:n ehdotukseen. Työryhmän muistiosta (työryhmämuistio 1984:VM 35) on saatu lausunnot sisäasiainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, asuntohallitukselta, Uudenmaan lääninhallitukselta, maanmittaushallitukselta, maatilahallitukselta, Teknologian kehittämiskeskuselta, valtiokonttorilta, valtiontalouden tarkastusvirastolta, vesihallitukselta, Keskusmetsälautakunta Tapiolta ja pankkien neuvottelukunnalta.

4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esitykseen sisältyvät lainaehdot ja lainanhoitoa koskevat säännökset lisäävät jossain määrin valtion lainanantoon osallistuvien viranomaisten

tehtäviä sekä edellyttävät ohjeiden ja lomakkeiden laatimista ja atk-järjestelmän muuttamista. Toisaalta lainaehdot ja menettelytapojen yhdenmukaistaminen ja selkiyttäminen helpottaa lainojen hoitoa, mistä aiheutuu kustannusten säästöä sekä valtiolle että lainansaajille.

Viivästyskoron säätäminen ei lisää merkittävästi valtion tuloja, koska jo nykyisinkin yleisesti sovelletaan 16 prosentin viivästyskorkotasoa.

Toimenpidemaksun periminen lainanhoitotehtävistä lisäksi valtion tuloja arviolta noin 500 000 markalla.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallituksen tarkoituksena on antaa eduskunnalle esitys laiksi valtion tulo- ja menoarviosta, jolla kumottaisiin laki valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista (136/31). Jos mainittua esitystä ei eduskunnassa hyväksyttäisi, tulisi valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta annettavaan lakiin sisällyttää säännös, jolla kumotaan valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista annetun lain (136/31) 12 b, 12 c, 12 d ja 12 f.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Luku. Lain soveltamisala

1 §. Lain tarkoituksena on säännellä valtion lainanannossa ja lainojen hoidossa noudatettavaa menettelyä. Lakiin ehdotetaan siirrettäväksi eräin tarkistuksin nykyiset tililain säännökset valtion lainoista ja takauksesta, jotka ovat tililain 12 b, 12 c, 12 d ja 12 f §:ssä. Laki ei koskisi tulo- ja menoarvion ulkopuolisten rahastojen lainanantoa.

2 §. Ehdotuksen mukaan laki on toissijainen muussa laissa tai asetuksessa annettuihin poikkeaviin säännöksiin nähden. Säännösten ollessa ristiriitaiset tulisivat erityislainsäädännön säännökset sovellettaviksi tämän lain säännösten asemesta. Tämän lain ja erityislain säännökset voisivat olla myös toisiaan täydentäviä.

2 Luku. Valtion lainananto

3 §. Lainan myöntäminen kuuluu sen ministeriön tai muun tiliviraston toimivaltaan, jonka käyttöön lainamääräraha on osoitettu. Tämä viranomainen päättäisi lainaehdot valtion tulo- ja menoarviossa mahdollisesti olevien rajoitusten puitteissa. Lainaa hoitava viranomainen on yleensä joko lainan myöntänyt viranomainen tai valtiokonttori. Eräitä lainan hoitotehtäviä on annettu myös keskusvirastoille ja lääninhallituksille. Lainan hoitoon liittyvistä lainaehdoista päättämisen kuuluisi lainaa hoitavalle viranomaiselle.

Pykälän 2 momentti vastaa asiallisesti tililain 12 b §:n 2 momenttia. Vastuusuhteiden todentamiseksi tulisi valtion lainoista laatia edelleen aina velkakirja. Nykyisen tililain säännöstä siitä, että lainaehdot olisi määrättävä nimenomaan velkakirjassa ei pidetä tarpeellisena.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että lainanhoidon hallinnollisten kustannusten vähentämiseksi säädettäisiin valtion varoista myönnettäville lainoille vähimmäismäärä. Vähimmäismäärästä säädettäisiin asetuksella. Tarkoituksena on aluksi säätää määräksi 10 000 markkaa.

4 §. Pykälän 1 momentti vastaa nykyisen tililain 12 b §:n 1 momentin säännöstä lainan myöntämisestä turvaavaa vakuutta vastaan. Laina voidaan myöntää vain turvaavaa vakuutta vastaan ellei eduskunta toisin päättä. Lainat kunnille ja kuntainliitoille myönnettäisiin kuitenkin aina vakuudetta. Vakuuksien vaatiminen kunnilta ja kuntainliitoilta ei olisi tarkoituksenmukaista.

Valtion saatavan turvaamiseksi pykälän 2 momentissa veloitetaan lainansaaja pitämään vakuutena oleva omaisuus riittävästi vakuutettuna.

5 §. Lainavarojen käytön valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan lakiin valvontaa koskevaa säännöstä. Valvontaa varten lainan myöntäneellä viranomaisella tulisi olla oikeus toimittaa tai toimittuttaa lainansaajan taloutta ja toimintaa koskevia tarkastuksia. Lainansaajalla olisi velvollisuus esittää tarvittavat tili- sekä muut asiakirjat ja selvitykset sekä avustaa muutoinkin tarkastuksessa. Lainan myöntäneellä viranomaisella olisi oikeus määrätä lainansaaja toimittamaan selvitys lainavarojen käytöstä.

Vakuuden arvon turvaamiseksi ehdotetaan lainaa hoitavalle viranomaiselle oikeutta vaatia laina-aikana vakuuden antajalta tai lainansaajalta vakuuden arvon toteamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

6 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tapauksista, joissa laina voidaan katsoa erääntyneeksi heti maksettavaksi. Luettelo ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi, vaan velkakirjaan voidaan ottaa myös muita erääntymisehtoja. Lainaa hoitava viranomainen voisi ehdotuksen mukaan vaatia lainan maksettavaksi maksun laiminlyönnin sekä ulosmittauksen, konkurssin tms. syyn perusteella.

7 §. Lainavarojen käyttötarkoituksesta poikkeaminen ja viranomaisen harhauttaminen oikeuttaisivat lainan myöntäneen viranomaisen purkamaan lainasopimuksen ja määräämään lainan heti takaisin maksettavaksi. Tällaisessa tapauksessa lainansaajan tulisi myös maksaa lisäkorkoa.

Lisäkoron suuruudesta säädettäisiin asetuksella. Lisäkorkoa ehdotetaan maksettavaksi myös jo takaisin maksetuille lainaerille siitä lukien, kun lainansaaja on syyllistynyt vilpilliseen menettelyyn. Lisäkorko laskettaisiin kunkin lainaerän nostopäivästä määrättyyn takaisinmaksupäivään.

Pykälän 2 momentti vastaa tililain 12 b §:n 3 momentin säännöstä lainan irtisanomisesta. Lainan myöntäneellä viranomaisella olisi irtisanomisoikeus, jos lainansaaja ei ole noudattanut lainaehtoja tai lainavarojen käytön edellytykset ovat olennaisesti muuttuneet.

8 §. Lainan maksun viivästyessä ehdotetaan perittäväksi vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia erääntyneestä määrästä. Tämä vastaa korkolain (633/82) viivästyskorkosäännöstä.

9 §. Lainojen hoidon yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisten kulujen vähentämiseksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan vähäiset viivästyskorot tai perimis- ym. kulut voidaan periä lainan seuraavan erän yhteydessä. Lainan viimeisen erän maksun viivästyessä voi vähäisten maksujen perimisestä aiheutua suhteettoman suuria perimiskustannuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ne voidaan jättää erikseen perimättä.

Perimättä jätettävästä määrästä säädettäisiin asetuksella. Markkarajaksi on tarkoitus säätää aluksi 20 markkaa, joka on sama kuin vähäisten verojen perimättä jättämisessä sovellettu raja.

10 §. Pykälässä ehdotetaan säännöstä siitä, että lainaa hoitava viranomainen voisi sosiaalisista tai muista erityisistä syistä myöntää lyhytaikaisia lykkäyksiä enintään yhdeksi vuodeksi. Lyhytaikainen sairaus ja työttömyys ei kuitenkaan voi olla perusteena lykkäyksen myöntämiselle. Sen sijaan poikkeukselliset maksuvaikkeudet (esim. elatusvelvollisuudesta johtuvat) voisivat olla syynä maksulykkäyksen myöntämiselle.

11 §. Lainan vakuutena oleva kiinteä omaisuus voidaan ostaa valtiolle tililain 12 c §:n mukaisesti. Viime vuosina on lainojen vakuudeksi hyväksytty myös irtainta omaisuutta, minkä vuoksi säännöksen soveltamisalaa tulisi laajentaa vastavasti.

Lainansaajien konkurssien ja vakuuksien pakkohuutokauppojen lisääntyttyä viime vuosina olisi tarpeen säännös omaisuuden valtiolle hankkimisessa noudatettavista periaatteista. Lakiehdotuksen mukaan tulisi vakuutena olevaa omaisuutta ostaa valtiolle vain silloin, kun omaisuus soveltuu valtion omaan käyttöön tai kun valtion saatava voidaan paremmin turvata myymällä omaisuus edelleen.

Valtiolle pakkohuutokaupassa tulleen omaisuuden käytöstä päättäisi, kuten nykyisinkin, valtioneuvosto. Kiinteän omaisuuden väliaikaisesta hoidosta huolehtii käytännössä rakennushallitus.

12 §. Nykyisen tililain 12 d §:n säännökset lainan maksamisesta vapauttamisesta ehdotetaan

otettavaksi lakiehdotukseen. Maksuvapautus edellyttäisi edelleen eduskunnan suostumusta.

13 §. Velkakirjojen laatimisesta, lainojen perimisestä ja muista lainanhoitoon liittyvistä toimenpiteistä sekä lainoja koskevien todistusten kuten saldo- ja vakuustodistusten antamisesta ehdotetaan perittäväksi maksu valtion maksupöytäkirjain periaatteita noudattaen. Nykyisin nämä toimenpiteet ovat maksuttomia.

3 Luku. Valtiontakaus

14 §. Valtion takauksen vastavakuutta koskevien säännösten puuttuessa on vakuus vaadittu noudattaen tililain säännöksiä lainan vakuudesta. Tämä käytäntö ehdotetaan vahvistettavaksi ottamalla lakiehdotukseen nimenomainen säännös siitä, että valtiontakaus myönnetään vastavakuutta vastaan, ellei eduskunta toisin päättä. Vastavakuuteen ehdotetaan sovellettavaksi lainan vakuudesta 4 §:ssä, vakuuden arvioimisesta 5 §:n 3

momentissa ja pakkohuutokaupasta 11 §:ssä olevia säännöksiä.

15 §. Pykälään ehdotetaan muuttamattomana siirrettäväksi tililain 12 f §:n säännökset takausmaksusta.

4 Luku. Asetuksenantovaltuus ja voimaantulo

16 §. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta ehdotetaan annettavaksi asetuksella.

17 §. Laki olisi tarkoitus saattaa voimaan 1 päivästä helmikuuta 1988 eli samanaikaisesti kuin eduskunnan käsiteltäväksi annettava ehdotus laiksi valtion tulo- ja menoarviosta. Lakia sovellettaisiin myös ennen sen voimaantuloa annettuihin lainoihin.

Viivästyskorkoa ja lisäkorkoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin taannehtivasti vain velkakirjan ehtojen sallimissa rajoissa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 Luku

Lain soveltamisala

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan valtion tulo- ja menoarviossa osoitetusta määrärahasta myönnettävään valtion lainaan ja eduskunnan suostumuksen perusteella myönnettävään valtiontakaukseen.

2 §

Toisijaisuus

Tämän lain säännöksiä sovelletaan vain, mikäli muussa laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa ei ole toisin säädetty.

2 Luku

Valtion lainananto

3 §

Lainaehdot

Valtion varoista myönnettävän lainan korosta, laina-ajasta ja muista ehdoista päättää lainan myöntävä viranomainen valtion tulo- ja menoarviossa määrättyissä rajoissa. Lainan hoitoon liittyvistä lainaehtoista päättää kuitenkin lainaa hoitava viranomainen.

Laina voidaan myöntää ainoastaan velkakirjaa vastaan määräajaksi ja takaisin maksettavaksi

kuoletusmaksuin. Viideksi vuodeksi tai sitä lyhyemmäksi ajaksi annettu laina voidaan määrätä maksettavaksi takaisin kokonaisuudessaan yhdellä kertaa.

Lainan vähimmäismäärästä säädetään asetuksella.

4 §

Vakuus

Laina voidaan, jollei laissa ole toisin säädetty tai eduskunta määrärahaa myöntäessään ole toisin päättänyt, myöntää ainoastaan turvaavaa vakuutta vastaan. Laina kunnalle ja kuntainliitolle myönnetään vakuutta vaatimatta.

Lainansaaja on velvollinen pitämään vakuutena olevan omaisuuden riittävästi vakuutettuna.

5 §

Valvonta

Lainan myöntäneellä viranomaisella on oikeus toimittaa tai toimituttaa lainansaajan taloutta ja toimintaa koskevia tarkastuksia. Lainansaaja on velvollinen esittämään kaikki tarvittavat tili- sekä muut asiakirjat ja selvitykset sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa.

Lainansaaja on velvollinen lainan myöntäneen viranomaisen määräämänä ajankohtana toimittamaan selvityksen lainavarojen käytöstä.

Vakuuden antajan tai lainansaajan on annettava lainaa hoitavalle viranomaiselle tämän pyyn-

nöstä vakuuden arvon toteamiseksi tarpeelliset selvitykset.

6 §

Lainan erääntyminen ilman irtisanomista

Lainaa hoitava viranomainen voi vaatia lainan ilman irtisanomista heti maksettavaksi:

1) jos korkoa tai lyhennystä ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä;

2) jos lainoitettu tai vakuutena oleva omaisuus ulosmitataan myytäväksi;

3) jos lainansaaaja tai takaaaja joutuu konkurssiin tai hakee akordia tai lakkauttaa maksunsa taikka jos takaaaja kuolee, eikä lainansaaaja kehoituksesta aseta riittävää vakuutta.

7 §

Lainan määrääminen takaisinmaksettavaksi

Mikäli lainansaaaja on käyttänyt lainavaroja muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on myönnetty, tai lainansaaaja on antanut lainaa hakiesaan tai sen jälkeen olennaisesti väärän tiedon tai salannut lainan myöntämispäätökseen olennaisesti vaikuttaneen seikan, voi lainan myöntänyt viranomainen määrätä lainan heti osaksi tai kokonaan takaisin maksettavaksi.

Lainan myöntänyt viranomainen voi myös määrätä lainan heti takaisin maksettavaksi, jos lainansaaaja ei ole noudattanut lainaehdotuksia tai jos ne lainavarojen käytön edellytykset, joilla laina on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet. Lainaa hoitava viranomainen voi määrätä lainan takaisinmaksettavaksi, jos lainasta annetun vakuuden arvo on alentunut niin paljon, ettei se enää vastaa lainan maksamatta olevaa määrää tai jos vakuuden ylläpito on laiminlyöty.

Milloin laina tai sen osa on 1 momentin nojalla määrätty maksettavaksi takaisin, lainansaaajan on samalla suoritettava asetuksella säädetty lisäkorko. Lisäkorkoa on suoritettava myös jos takaisin maksetulle lainamäärälle, jos maksu on tapahtunut sen jälkeen kun lainanantajaa on 1 momentissa tarkoitettulla tavalla erehdytetty. Lisäkorko lasketaan kunkin lainaerän nostopäivästä maksupäivään tai määrättyyn takaisinmaksupäivään.

8 §

Viivästyskorko

Lainan maksun viivästyessä lainansaaajan on

maksettava viivästyneelle määrälle vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia eräpäivästä lukien.

9 §

Vähäisten lainasuoritusten periminen

Asetuksella säädetään markkamäärästä, jota vähäisempi korko, viivästyskorko tai muu suoritustavaksi voidaan periä lainan seuraavana eräpäivänä tai jättää viimeisen lainaerän osalta erikseen perimättä.

10 §

Maksulykkäys

Lainaa hoitavalla viranomaisella on oikeus myöntää sairauden, työttömyyden tai muun erityisen syyn vuoksi lykkäystä lainan koron ja lyhennyksen maksamisessa yhteensä enintään yhdeksi vuodeksi laina-aikaa muuttamatta. Lykättävälle lainaerälle maksettavasta korosta säädetään asetuksella.

11 §

Vakuutena olevan omaisuuden pakkohuutokauppa

Valtion edun turvaamiseksi voidaan tulo- ja menoarviossa osoitetuilla varoilla ostaa valtion saamisen vakuutena olevaa omaisuutta, joka myydään pakko- tai panttihuutokaupalla.

Huutokaupassa tulee valtiolle ostaa omaisuutta vain, mikäli se soveltuu valtion omaan käyttöön tai valtion saatava voidaan paremmin turvata myymällä omaisuus myöhemmin valtion toimesta. Valtiolle ostetun omaisuuden käytöstä päättää valtioneuvosto.

12 §

Maksuvapautus

Lainan takaisin maksamisesta vapauttamiseen on saatava eduskunnan suostumus, jollei eduskunta ole suostunut siihen, että valtioneuvosto tai lainan myöntänyt viranomainen voi myöntää vapautuksen lainan takaisinmaksamisesta.

13 §

Toimenpidemaksut

Lainan perimisestä, velkakirjan laatimisesta, kiinnityksen ja takauksen uudistamisesta, jälkipanttaussitoumuksen antamisesta ja muista lainanhoitoon liittyvistä toimenpiteistä sekä lainojen koskevien todistusten antamisesta voidaan periä

maksu tai palkkio noudattaen mitä valtion maksuperustelaisissa (980/73) on säädetty.

Takausmaksu saadaan ilman tuomiota tai päätöstä ulosottaa siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin on säädetty.

3 Luku

Valtiontakaus

14 §

Valtiontakauksen vastavakuus

Valtiontakaukselle on vaadittava vastavakuus, jollei eduskunta ole toisin päättänyt.

Mitä edellä 4 §:ssä, 5 §:n 3 momentissa ja 11 §:ssä on säädetty, koskee myös valtiontakaukselle annettua vastavakuutta.

15 §

Takausmaksu

Myöntäessään eduskunnan antaman suostumuksen perusteella kotimaisen tai ulkomaisen luoton tai muun siihen verrattavan sopimusvelvoitteen vakuudeksi valtiontakauksen on valtioneuvoston määrättävä siitä suoritettavaksi takausluoton pääoman tai sopimusvelvoitteesta valtiolle aiheutuvan vastuun mukaan määräytyvä maksu. Takausmaksu kannetaan sekä kertamaksuna että vuotuismaksuna, joiden määrät säädetään asetuksella. Takausmaksu voi olla kotimaiselle ja ulkomaiselle luotolle erisuuruinen.

Valtioneuvosto voi erityisistä syistä päättää, ettei takausmaksua määrätä.

4 Luku

Asetuksenantovaltuus ja voimaantulo

16 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Lakia sovelletaan sen voimaantulopäivästä myös sitä aikaisemmin syntyneisiin lainasaamiin. Näiden osalta peritään viivästyskorkoa ja 7 §:ssä tarkoitettua lisäkorkoa kuitenkin vasta voimaantulopäivästä ja vain velkakirjaehtoien salimissa rajoissa.

Valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista annetun lain 12 f §:n nojalla annettu asetus valtiontakauksista perittävistä maksuista (927/81) on voimassa siihen saakka, kunnes tämän lain 15 §:n nojalla annettava asetus tulee voimaan.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 1987

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ulla Puolanne*

